

Perko VUKOTIĆ*

UVODNA RIJEČ NA SKUPU „SISTEM OBRAZOVANJA I DIGITALNA KULTURA”

Godine 2010, odavde, ispod krova Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, a u okviru njene studije „Crna Gora u 21. stoljeću – u eri kompetitivnosti”, izašla je poruka prema državnim autoritetima i stručnoj i laičkoj javnosti da u razvojnoj orijentaciji obrazovanja u Crnoj Gori naglasak treba staviti na povećanje kvaliteta obrazovnog sistema, na cjeloživotno obrazovanje kao temeljni princip obrazovanja za budućnost, na informaciono-komunikacione tehnologije (ICT) kao najsnažniji pokretač promjena u obrazovanju današnjice, na međunarodna umrežavanja našeg obrazovnog sistema i na individualizaciju obrazovanja kao temeljni pedagoški pristup.

I evo nas opet ovdje, okupljeni u CANU, da još jednom naglasimo značaj digitalne kulture za svaki savremeni obrazovni sistem, pa i ovaj naš crnogorski.

U kratkom vremenskom periodu, od samo tridesetak godina, ICT, a posebno internet, doveli su do dramatičnih i dalekosežnih promjena u ljudskom društvu. Ali ono što od tih promjena danas gotovo svi opažamo, iako njihove stvarne posljedice po društvo još uvijek niko sasvim ne razumije, tek je početak lavine skorih promjena koje u našim životima, ponašanjima, shvatanjima i kulturi predstoje usljed daljeg razvoja ICT-a, a koje čak nijesmo u stanju da predvidimo pa ni zamislimo. Zato je već danas digitalna kompetentnost sastavni dio definicije čovjekove pismenosti, a time i preduslov za njegovu participaciju u društvenom životu i osnovni zahtjev za skoro svako radno mjesto.

---

* Akademik Perko Vukotić, predsjednik Organizacionog odbora

Ni oblast obrazovanja, naravno, nije ostala netaknuta ovim promjenama. Naprotiv, može se reći da se u ovom vremenu počinje dešavati najveća revolucija u istoriji obrazovanja od pojave štamparske mašine, uslovljena naglim razvojem digitalnih medija. Relativno jeftine i kompaktne informaciono-komunikacione tehnologije omogućavaju individualno učenje na bilo kom mjestu i u bilo koje vrijeme, i to učenje onoga za čime čovjek osjeća potrebu i iz izvora širom svijeta koje smatra najboljim i njemu najprikladnijim, tako da univerziteti, škole i udžbenici više nemaju monopol znanja. Memorisanje ima sve manji značaj kao model sticanja znanja jer ne doprinosi kreativnosti, a i nemoguće je apsorbovati rastuću količinu znanja neophodnog da bi se uspješno odgovorilo kompleksnim zahtjevima svakodnevice koja se ubrzano mijenja, a to znanje je kad zatreba tu, na dohvatu ruke, konstantno dostupno zahvaljujući internetu. ICT omogućavaju nove metode učenja, učenje na daljinu, stvaranje virtuelnih biblioteka, škola i univerziteta. Internet omogućava nastavnicima i studentima uvid u najnovija naučna otkrića, godinama prije nego što bi se ona mogla pojaviti u udžbenicima. Informaciono-komunikacione tehnologije omogućavaju i veću kolegijalnu podršku među učenicima i nastavnicima, kako na lokalnom nivou, tako i na nivou države, regiona i svijeta. Međutim, uz sve ove izvanredne, nove i pozitivne mogućnosti koje one pružaju obrazovanju, moramo biti svjesni i njihovih mogućih štetnih uticaja, posebno na djecu i mlade, kao i opasnosti od nekritičkog prihvatanja informacija sa interneta, koje mogu biti sa sumnjivim vrijednosnim pretpostavkama, unositi predrasude, biti nepotpune, netačne, ili čak i namjerno lažne u cilju ostvarivanja nekog i nečijeg interesa.

Razvoj digitalnih medija ne umanjuje potrebu za školskim obrazovanjem i njegov značaj, ali mu nalaže određene promjene i stalno osavremenjavanje. Vaspitna i obrazovna uloga škole, tj. sistema formalnog obrazovanja, u formiranju mladih ljudi ostaje i dalje nezamjenljiva. Škola uči čak kako da se uči, pruža im sistematizovano i verifikovano znanje i upoznaje ih sa društveno prihvatljivim sistemom vrijednosti, a to su, u okruženju koje se sve brže mijenja i kojem se treba stalno adaptirati, čovjeku najpouzdanije tačke oslonca i orijentiri. Savremene digitalne medije, kao sve značajniji dio života svakog od nas, kao najsvestranije, najefikasnije i najbrže prenosiocice informacija danas, školstvo ne treba da doživljava kao konkurenciju, već da ih vidi i prihvata kao izuzetno korisno, raspoloživo i dostupno sredstvo koje treba inkorporirati u obrazovni sistem i iskoristiti njegove mogućnosti za uspješnije i kvalitetnije ostvarivanje svojih pro-

gramskih ciljeva i svoje uloge osnove i nosioca društvenog razvoja. Pri tome, naravno, upotreba tehnologije mora ostati samo sredstvo efikasnijeg ostvarivanja potreba i ciljeva obrazovanja, a ne nešto što će upravljati obrazovanjem. No, uvođenje i korišćenje digitalnih medija nikako ne smije biti samo dekor, pa ni dodatak postojećem sistemu obrazovanja, jer nova tehnologija će biti od malog značaja u našem školstvu ako ne budu promijenjene konvencionalne uloge nastavnika i učenika, ako se na adekvatan način ne promijeni organizacija nastave i didaktičko-metodički pristupi nastavi i učenju.

Odbor za obrazovanje CANU je u svoj program rada za 2014. godinu planirao održavanje ovog skupa pod nazivom „Sistem obrazovanja i digitalna kultura”, smatrajući da je veoma značajno i aktuelno da se u svijetlu savremenih trendova i pozitivnih iskustava u svijetu, kritički, naučno i empirijski, sagleda postojeće stanje upotrebe digitalnih tehnologija u obrazovnom sistemu Crne Gore i ukaže na realne mogućnosti, potrebe i načine korišćenja ovih tehnologija kod nas u cilju unapređenja kvaliteta nastave i učenja, kao i da je ovu temu potrebno osvijetliti prije svega sa pedagoškog, psihološkog i sociološkog aspekta.

Organizacioni odbor izražava zadovoljstvo što se našem pozivu za učesće na ovom skupu odazvao značajan broj autora sa 23 veoma kvalitetna priloga. Organizacioni odbor smatra i predlaže vam da u cilju unapređivanja stanja korišćenja digitalnih medija u školstvu Crne Gore nastojimo da, pored Zbornika radova sa skupa koji će kasnije biti štampan, a na osnovu izloženih referata i diskusija koje ćemo o njima i povodom njih imati, ovaj skup rezultira i odgovarajućim preporukama nadležnim institucijama koje donose odluke u oblasti obrazovanja.